

Kemikalieinspektionen är en myndighet under regeringen. Vi arbetar i Sverige, inom EU och internationellt för att utveckla lagstiftning och andra styrmedel som främjar god hälsa och bättre miljö. Vi har tillsyn över reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel, ämnen i varor och gör inspektioner. Vi granskar och godkänner bekämpningsmedel innan de får användas. Vi ger också tillsynsvägledning till kommuner och länsstyrelser. Vårt miljö kvalitetsmål är Giffri miljö..

Juni 2017

Barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning

Om du säljer farliga kemiska produkter ansvarar du för att se till förpackningarna uppfyller kraven i lagstiftningen. I CLP-förordningen finns regler för hur kemiska produkter som sätts ut på marknaden ska förpackas så att människors hälsa och miljön inte kommer till skada. Till exempel finns regler om barnskyddande förslutning och kännbar varningsmärkning

Barnskyddande förslutning

För att minska risken att barn skadas av kemikalier ska förpackningen till farliga kemiska produkter som säljs till allmänheten i vissa fall vara försedd med en barnskyddande förslutning.

Det är du som säljer kemiska produkter som ska se till att förpackningarna har barnskyddande förslutning när det krävs. Reglerna gäller oavsett förpackningens storlek.

Följa krav i standarder

En barnskyddande förslutning ska göra det svårt för små barn att komma åt innehållet genom att förslutningen kräver viss koordination för att öppnas. Förslutningarna kan vara utformade på olika sätt, men de ska vara testade och uppfylla vissa kvalitetskrav som beskrivs i standarder. Det finns en standard för återförslutbara förpackningar, som kan öppnas och stängas upprepade gånger. För icke återförslutbara förpackningar, där barnskyddet förlorar sin funktion när man har brutit förpackningen, gäller en annan standard.

- SS-EN ISO 8317 – standard för återförslutbara förpackningar
- SS-EN ISO 862 – standard för icke återförslutbara förpackningar.

Den senaste versionen av kvalitetsstandarderna kan beställas från SIS, Swedish Standards Institute (www.sis.se).

Vissa kemiska produkter kan vara farliga för människor även vid enstaka exponering. Förpackningar som innehåller den här typen av kemikalier ska ha en barnskyddande förslutning om de säljs till allmänheten.

Testning av barnskyddande förpackningar

Intyg som visar överensstämmelse med någon av standarderna ska utfärdas av ackrediterade testlaboratorier som uppfyller särskilda krav angivna i kvalitetsstandard EN ISO/IEC 17025. Vissa kemiska produkter kan påverka förpackningens egenskaper och göra så att den barnskyddande funktionen med tiden slutar fungera. Det kan leda till att förslutningen inte anses uppfylla kraven i standarden. Om det är uppenbart att en förpackning är svår att öppna för barn, till exempel när verktyg måste användas för att komma åt innehållet, behöver förpackningen inte testas mot en standard. Det kan till exempel vara en färgburk där man behöver ett verktyg för att öppna locket. I tveksamma fall kan Kemikalieinspektionen kräva intyg på att förpackningen uppfyller de krav som anges i standarden.

Förpackningar som ska förses med barnskyddande förslutning

Det är bara produkter som säljs till allmänheten och som är klassificerade för vissa allvarliga hälsofaror som omfattas av krav på barnskyddande förslutning.

Produkter som är klassificerade i någon av följande faroklasser och farokategorier medför krav på förpackning med barnskyddande förslutning:

- akut toxicitet, kategori 1-3
- frätande på huden, kategori 1
- fara vid aspiration (med undantag för aerosoler och behållare med förseglad sprejanordning)
- specifik organtoxicitet (STOT), kategori 1, enstaka exponering
- specifik organtoxicitet (STOT), kategori 1, upprepad exponering.

Krav på barnskyddande förslutning gäller också för produkter som innehåller minst 3% metanol eller minst 1% diklormetan (metylenklorid).

Undantag från krav på barnskyddande förslutning

Produkter i aerosolbehållare (sprejburkar) eller i förpackningar med förseglade sprejanordningar behöver inte ha barnskyddande förslutning även om de har klassificeringen fara vid aspiration (kan ge kemisk lunginflammation). Det gäller bara om aerosolen inte också är klassificerad för någon annan fara som medför krav på barnskyddande förslutning.

Förseglad sprayanordning innebär att spraydelen ska sitta fast mot flaskan så att man inte kan avlägsna den.

Normalt ska den kännbara varningsmärkningsplaceringen vara placerad nära förpackningens botten med triangelns spets maximalt 50 millimeter från botten.

Kännbar varningsmärkning

Vissa produkter som säljs till allmänheten ska ha kännbar (taktill) varningsmärkning. Märkningsplaceringen är till för att personer med nedsatt syn ska uppmärksammas på att förpackningen innehåller en farlig kemisk produkt.

Det är du som säljer kemiska produkter som ska se till att förpackningarna är försedda med en kännbar varningsmärkning när det krävs. Reglerna gäller oavsett förpackningens storlek.

Utformning av kännbar varningsmärkning

Hur den kännbara varningsmärkningsplaceringen ska utformas, det vill säga vilken storlek, form och placering märkningsplaceringen ska ha, beskrivs i kvalitetsstandard SS-EN ISO 11683. Den senaste versionen av standarden kan beställas från SIS, Swedish Standards Institute (www.sis.se).

Här finns reglerna

Regler om förpackning av kemiska produkter finns i artikel 35 samt i bilaga II till förordningen om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, (EG) nr 1272/2008 (CLP).

- Barnskyddande förslutning, avsnitt 3.1 i bilaga II.
- Kännbar varningsmärkning, avsnitt 3.2 i bilaga II.

Tänk på att det även finns andra regler om krav på förpackningar i CLP. Till exempel finns allmänna krav på förpackningens utformning och konstruktion samt särskilda regler om flytande tvättmedel i upplösliga förpackningar för engångsanvändning.

Placering

Normalt ska den kännbara varningsmärkningsformen placeras nära förpackningens botten med triangelns spets maximalt 50 millimeter från botten, men det finns vissa undantag beskrivna i standarden. På en aerosolburk (sprejburk) ska normalt den kännbara varningsmärkningsformen finnas på sprejknappen. På förpackningar utan botten, som exempelvis tuber, ska den kännbara varningsmärkningsformen finnas på "kragen" närmast korken.

Märkningen ska placeras på så sätt att den inte förväxlas med eventuella andra präglade mönster på förpackningen. Det är också viktigt att märkningen förblir kännbar under hela produktens livslängd.

Den kännbara varningsmärkningsformen ska placeras direkt på den förpackning som omsluter innehållet. Den behöver inte finnas på en eventuell ytterförpackning. Den kännbara varningsmärkningsformen kan vara instansad i förpackningsmaterialet eller fästas på förpackningen i form av en klisterlapp. I det senare fallet är det viktigt att märkningen sitter kvar under hela produktens livslängd.

Storlek och form

Den kännbara varningsmärkningsformen är normalt utformad som en liksidig triangel med upphöjd ram och sidor som är 18 millimeter långa. Om det inte är fysiskt möjligt kan längden på triangelns sidor alternativt vara nio eller i undantagsfall tre millimeter. Varningstriangeln ska antingen ha en upphöjd ram eller vara homogent upphöjd. Märkningen kan också i vissa fall utgöras av tre upphöjda punkter.

Exempel på hur den kännbara varningsmärkningsformen kan utformas enligt standarden.

Förpackningar som ska förses med kännbar varningsmärkning

Det är bara produkter som säljs till allmänheten och som är klassificerade för vissa hälsofaror som behöver ha kännbar varningsmärkning. Klassificering i någon av följande faroklasser och farokategorier medför krav på förpackning med kännbar varningsmärkning:

- akut toxicitet, kategori 1-4
- frätande på huden, kategori 1
- fara vid aspiration (med vissa undantag för aeroso-

ler och behållare med förseglad sprejanordning)

- luftvägssensibilisering
- mutagenitet, cancerogenitet eller reproduktionstoxicitet, kategori 2
- specifik organtoxicitet (STOT), kategori 1 eller 2, enstaka exponering
- specifik organtoxicitet (STOT), kategori 1 eller 2, upprepade exponering
- brandfarliga gaser, vätskor och fasta ämnen, kategori 1 och 2.

Undantag från krav på kännbar varningsmärkning

Transportabla gasflaskor behöver inte vara försedda med kännbar varningsmärkning. Produkter i aerosolbehållare (sprejburkar) eller i förpackningar med förseglade sprejanordningar behöver inte heller ha kännbar varningsmärkning om de har klassificeringen fara vid aspiration (kan ge kemisk lunginflammation). Det gäller bara om aerosolen inte också är klassificerad för någon annan fara som medför krav på kännbar varningsmärkning.

Vad händer om ett företag bryter mot reglerna?

Om det visar sig att ett företag brutit mot förpackningsreglerna i CLP ska företaget åtgärda bristerna. Företaget kan också få försäljningsförbud. Överträdelser av reglerna om barnskyddande förslutning är i vissa fall straffsanktionerade enligt 29 kap. (3§ punkt 11) miljöbalken. Det innebär att om bestämmelserna inte följs kan de leda till anmälan om misstanke om miljöbrott. Andra överträdelser av reglerna är förenade med miljöstraffsavgift med stöd av 30 kap miljöbalken (7 kap. 3-4 §§).

Vill du läsa mer?

På vår webbplats <http://www.kemi.se/hitta-direkt/lagar-och-regler/clp---klassificering-och-markning> finns mer information om CLP.

Den Europeiska Kemikaliemyndigheten, Echa, har en vägledning om märkning och förpackning enligt CLP <https://echa.europa.eu/sv/web/guest/guidance-documents/guidance-on-clp>

Upplysningstjänsten Fråga Kemikalieinspektionen svarar på frågor från tillverkare, importörer, distributörer och andra berörda:

www.kemikalieinspektionen.se/fraga

Är produkten märkt med minst en av följande faroangivelser gäller krav på barnskyddande förslutning och/eller kännbar varningsmärkning enligt CLP

Faroangivelser	Piktogram /Signalord	Barnskyddande förslutning	Kännbar varningsmärkning
Dödligt vid förtäring (H300) Dödligt vid hudkontakt (H310) Dödligt vid inandning (H330) Giftigt vid förtäring (H301) Giftigt vid hudkontakt (H311) Giftigt vid inandning (H331) <i>Observera att i Sverige får produkter märkta med dessa faroangivelser inte användas av privatpersoner utan särskilt tillstånd. Enstaka undantag finns.</i>	Fara 	Ja	Ja
Skadligt vid förtäring (H302) Skadligt vid hudkontakt (H312) Skadligt vid inandning (H332)	Varning 		Ja
Orsakar organskador (H370) <i>Observera att i Sverige får produkter märkta med denna faroangivelse inte användas av privatpersoner utan särskilt tillstånd. Enstaka undantag finns.</i>	Fara 	Ja	Ja
Orsakar organskador genom lång eller upprepad exponering (H372)	Fara 	Ja	Ja
Kan orsaka organskador (H371) Kan orsaka organskador genom lång eller upprepad exponering (H373)	Varning 		Ja
Orsakar allvarliga frätskador på hud och ögon (H314) <i>Observera att i Sverige får vissa produkter märkta med denna faroangivelse inte användas av privatpersoner utan särskilt tillstånd.</i>	Fara 	Ja	Ja
Kan vara dödligt vid förtäring om det kommer ner i luftvägarna (H304) <i>Med vissa undantag för aerosoler och behållare med förseglad sprejanordning.</i>	Fara 	Ja	Ja
Kan orsaka allergi- eller astmasymptom eller andningssvårigheter vid inandning (H334)	Fara 		Ja
Misstänks kunna skada fertiliteten eller det ofödda barnet (H361) Misstänks kunna orsaka genetiska defekter (H341) Misstänks kunna orsaka cancer (H351)	Varning 		Ja
Extremt brandfarlig gas (H220) Extremt brandfarlig vätska och ånga (H224) Mycket brandfarlig vätska och ånga (H225)	Fara 		Ja
Brandfarligt fast ämne (H228)	Fara /Varning 		Ja
Brandfarlig gas (H221)	– Varning		Ja
Krav på barnskyddande förslutning gäller också för produkter som innehåller $\geq 3\%$ metanol eller $\geq 1\%$ diklormetan (metylenklorid). Dessutom behöver blandningar som innehåller över en viss halt av något av dessa ämnen en kännbar varningsmärkning till följd av klassificeringen. <i>Observera att det finns svenska regler som förbjuder försäljning av diklormetan till privatpersoner.</i>			